

Harmadik parancsolat

A KOVÁCSOLTVAS KAPU

(1788)

*A harmadik parancsolat, ahogy a családfő
értbetően megtaníthatja háza népének:
„Megemlékezzél az Úr napjáról, hogy megszenteljéd azt.”
Azaz: Istent féljük és szeressük:
Igéjét és annak hirdetését meg ne vessük,
hanem szentnek tartjuk,
örömet hallgassuk és tanuljuk.*

Néhány évvel azután, hogy az országba érkezett, Haldora Kragstedt elhatározza, hogy veteményeskertet alakít ki. Korábban már említette a tervét a férjének, de az hitetlenkedve felnevetett.

– Veteményest? Miért nem mindjárt búzamezőt vagy gyümölcsösöt?

Aztán a feleségére nézett, és észbe kapott.

– De hát kedvesem, veteményest? Gyere velem, mutatok neked valamit.

Magával vitte, az asszony a ház előtt várakozott, amíg ő lement a raktárba, és hozott egy hegyes végű lapátot. A felesége felé nyújtotta.

– Mit csináljak vele?

– Áss egy lyukat – mondta Kragstedt. – A veteményesedhez. – Nevetett. – Na, ne nézz már így, majd én megcsinálom.

Felemelte a lapátot, és belevágta a földbe. Fémes csattanás hallatszott. Felállt a lapát szélére, és teljes testsúlyával megpróbálta

a földbe vájni. A lapát néhány hüvelyknyit lesüllyedt. Kragstedt felbillentette, kifordított egy kis tőzeget, és megismételte a mozdulatsort. Ugyanaz történt.

– Nézd – mondta. – Mit látsz? – Egy kicsit hátralépett.

– Követ – felelte az asszony.

– Nem, nem követ. Sziklát. A grönlendi sziklaalapot. Hogyan akarsz káposztát termesztetni egy olyan országban, ahol még egy hullát is csak nagy nehézségek árán lehet eltemetni?

– A pusztaságot művelni kell – erősködött az asszony. – Vagy nem ezt tesszük?

– Mi?

– Igen, mi, fehér emberek. Nem ez a célja az egésznek? – Fejével könnyedén a raktárak felé intett.

– A sziklák megművelését eddig még a fehér embereknek sem sikerült megoldaniuk.

– Akkor rendelnünk kell jó dán humuszos földet.

– Elment az eszed?

– Még nem. De ne felejtse el, kedves férjem, hogy nő vagyok. Az a feladatom, hogy kicsíráztassam és neveljem a dolgokat. – Megsimogatta a hasát, s közben lágy, mégis kioktató hangon beszélt, amitől a férje mindig lelkiismeret-furdalást érzett, és elhallgatott.

– Amíg nincs gyermekem, akiről gondoskodhatnék, más elfoglaltság után kell nézmem. Különben megőrülök.

És most, majdnem két esztendővel az idézett beszélgetés után még mindig nincs gyermeke. A humuszos föld azonban megérkezett. A *Der Frühling* hozta néhány zacskó vetőmaggal együtt. Amint a fagyos föld fölenged, a jóságos kádár kiás pár tucat köbrőf tőzeget, és a lyukat megtölti a humusszal. Ő pedig ott áll a férfi mellett, a nagy, négyzet alakú veteményes szélén. A boldogságtól hevesen ver a szíve. Még a kádár is meghatódik.

– Idehoztunk egy keveset a hazai földből – mondja.

– Igen – feleli az asszony –, zászlórukat kellene emelnünk.

– Majd megkérem az ácsot, hogy készítsen egyet – ígéri a kádár.

– Felhúzzuk a zászlót, és énekelünk.

– És figyeljük, ahogy kikel a káposzta.

Falck misszionárius lép hozzájuk.

– Vagy úgy – láthatóan nagy hatással van rá a látvány. Aztán hozza a Bibliáját meg a szenteltvizet, és megáldja a földet.

– Gondosan kerítse be, madame Kragstedt – javasolja –, nehogy a tehenem letapossa a növényeket. Másrésztől viszont hasznára is lehet, elláthatja trágyával, amiért megeheti a zöld leveleket, így semmi sem megy veszendőbe, így tartozik össze és alkot egészet a marha meg a mező.

Az asszony a magokat a tiszteletessel veti el. Kukoricát, cukorrépát, zellert, sárgarépát, fehérrépát, fejes káposztát és karalábét. Aztán megöntözik az ágyást, és egy darabig áhítattal szemlélik. Kragstedt asszony élvezi, ahogy a ragacsos föld a kezére tapad, és az izmaiban lerakódik a fáradtság.

Másnap megkéri az ácsot, hogy csináljon kerítést. Estére már el is készül.

– Szeretné, ha lefesteném, madame?

Igen, a madame szeretné.

Az ács meghajol. Megígéri, hogy a lehető leghamarabb nekilát a zászlórúdnak is.

– Évek óta nem éreztem magam ilyen boldognak – vallja be az asszony a tiszteletesnek a szobában.

– Megtalálta a hivatását, nagyságos asszony – mosolyog a lelkész.

– Odahaza, a Køge-öbölben volt egy veteményesünk. Valószínűleg ezért ébrednek most ilyen érzések bennem. – Fáj az állkapcsa, majdnem elsírja magát. Aztán nem tartja vissza a könnyeket, a tiszteletes csak elvisel egy kis szipogást. Érzi, ahogy arcát felhevítik a könnycseppek. Egy zsebkendővel nevetve letörli őket.

A lelkész tanulmányozza. Lábfejét billegetve kortyolja az italt.

– Honvágya van, nagyságos asszony – jegyzi meg.

– Már csak egy dolog hiányzik. Egy kapu.

– Kapu? A veteményesben?

Odahaza a patikus otthonában a veteményesnek kovácsoltvas kapuja volt.

– Maga szerint készít nekem egyet a kovács?

- Hiszen ez a munkája – feleli Falck.
- Kovácsoltvas kapu? – csodálkozik Niels Hammer, a kovács.
- Mire kell asszonyomnak ilyesmi?
- Kinyitni és becsukni. Amikor bemegyek és kijövök.
- Hát persze, tudom, mire való. De miért nem kér fakaput? Ez az ország nem bővelkedik a vasban.

A jól rajzoló Falck segítségével részletes ábrát készít a kapuról. Stilizált szőlővessző fonja körül a család monogramját és jelmondatát.

A kovács szemügyre veszi a rajzot. Fújtat.

– Tudom, hogy bonyolult minta – jegyzi meg Haldora. – Gondolja, hogy meghaladja a képességeit, Hammer úr?

A kovács megint fúj egyet. Aztán nekilát a kapunak, s közben azért morog, mert értelmetlennek tartja a kitűnő minőségű norvég vasat egy kapuhoz felhasználni, ráadásul olyanhoz, mely a semmit a semmivel köti össze a pusztaságban.

– Megszelídítjük a vadont – magyarázza Haldora.

– Hát persze, de ahhoz azért több kell egy kis humusznál meg vasnál.

†

Kragstedt asszony mindennap ellátogat a kovácsműhelybe, hogy ellenőrizze, hogy halad a munka. Leül az üllőre, és figyeli, ahogy a felül meztelen, bőrkötényes kovács üti a vasat, a salak pedig szerzetét fröcsköl. Érdeklődve kérdezi, miből áll a munkája, mire a kovács kelletlenül magyaráz: hordóabroncsot, szegeket, fogantyúkat, szerelvényeket és zsanérokat készít, vödörket és edényeket, amelyeket ki kell kalapálni; fegyvereket javít, golyókat önt, a szalonnafüstölő számtalan vas alkatrészét tartja karban. – Többek között – mondja, miközben gonoszul hunyorog az asszonyra. – És én készítettem azt a súlyos láncot is, amelyre a szerencsétlen Krogh tiszteletes fölkötötte magát. S ha ez még nem elég, akkor Kovácsoltvas kaput készítek asszonyomnak, hogy ki-be járjálhasson a pusztaságban, és becsukhassa maga mögött.

Haldora elneveti magát. A kovács meglendíti kalapácsát. A madame megborzong a gondolatra, hogy ez az ember a telep hóhéra is, aki megkorbácsolja vagy izzó fogóval csipkedi az engedetleneket, legrosszabb esetben levágja a tagjaikat, vagy elválasztja a lelküket a testüktől. Nem mintha látta volna ebben a szerepkörben. Férje, a telep vezetője türelmes parancsnok, általában békés megoldást keres a problémákra.

A kovács megpróbál alkudozni vele, hogy egyszerűsítsék le egy kicsit a mintát, de ő mosolyogva ragaszkodik hozzá, hogy a kapu pontosan olyan legyen, mint a rajzon. Ha megpróbálja becsapni, azt rögtön észreveszi, és akkor nem áll meg a lábán, fenyegeti meg felemelt ujjal, gúnyos hangon, ami láthatóan végtelenül idegesíti a kovácsot, ő viszont jól szórakozik. Szeret a műhelyben lenni, belélegzi a kovácstűzben megpuhított, hajlítható és karamellszerűen nyújtható vas kesernyészagát, kedveli a víz sistergését, amikor a vasat edzik, a tüzet, az imbolygó árnyékokat, szereti nézni a kovács izzó vas fölé hajló alakját.

– Mit jelentenek ezek a betűk középen? – tudakolja a kovács.

– *Semper felix*. Mindig boldog, latinul.

– Vagy úgy. És minden betűnek meg kell lennie, annak ellenére, hogy csak asszonyom és a tiszteletes érte őket?

– Igen, hiánytalanul, Hammer.

A férfi meg a kalapács meg a vas meg a tűz. A hőség szinte elviselhetetlen, amikor a kovácstűzhely fedele kinyílik, mégsem fordítja el az arcát. A szeme szinte beszippantja a tüzet, a lángok megperzselnek valamit a bensőjében, aminek meg kell perzselődnie. Tisztában van vele, hogy nem illik ilyen hosszú ideig itt tartózkodnia. Mégis nehezen szakad el a helytől, különben is figyelemmel kell kísérnie a konok kovács munkáját. A férje, Kragstedt képviselő a nyári évszak nagy részét utazgatással tölti. Amennyire tudja, most éppen Holsteinsborg-ban, a gazdag, északi szomszéd telepen van. Az az álma, hogy a sukkertoppeni körzetben is létrehozza az ottanihoz hasonló bálnavadászpályát, szerinte dúsgazdagok lennének, ha sikerülne. Rengeteget foglalkozik az üggyel. Az asszony azon gondolkodik, vajon mit szól majd, ha meglátja a veteményesét. Alig

várja, hogy megmutathassa neki, és reméli, férje hazatéréséig elkészül a kapu, és néhány mag ki is csírázik. Nem lehetetlen. Ismert, hogy a régi északiak gabonát meg zöldséget is termesztettek az ország déli részén, és háziállatokat is tartottak, igaz, mélyen bent a melegebb fjordokban. Viszont nem volt valódi dán humuszuk.

Morten Falck is elutazott. Az egyetlen, akivel valamirevaló tárgyalást folytathat, Carl Dorph, a kádár. Ő azonban erősen vallásos, és állandóan negédesen jámbor ömlengésben tör ki, és arra panaszkodik, hogy még mindig nem érkezett meg a királyi engedély, hogy feleségül vehesse azt a bennszülött asszonyt, akivel együtt él, és aki egyben gyermekei anyja. Kragstedt asszony megígéri neki, hogy ha megérkezik a férje, szól az érdekében, talán ő tehet valamit. Aztán lesétál a kovácshoz, és letelepszik. A kovács éppen a fűjtatóval bíbelődik. Kancsalít. Hátizmai kidomborodnak az izzadságtól olajosan fénylő bőr alatt.

Kragstedt asszony távozik. Felsétál a veteményeshez, mely egyelőre semmi jelét nem mutatja az életnek. Aztán hazamegy, leül a szalonban az ablaknál, és olvasni kezdi az egyik regényt, melyet Falck könyvtárából kapott kölcsön. Előkeresi az írószerszámait, és lejegyez pár dolgot, amit meg akar vitatni a lelkésszel, ha az majd hazatér. Jó barátságban vannak, úgy érzi, a férfi kicsit bele is szertett. Kiolvassa a szeméből, amikor ajtót nyit neki, és a tiszteletes belép a szalonba. Előbb vagy utóbb, valószínűleg a következő télen, meg fogják csókolni egymást, és egy kis fájdalmat is okoznak egymásnak, persze nem nagyobbat, mint amennyi megengedett változatosságot hoz az egyhangúságba. Szórakoztatja, amikor arról képzeleg, hogyan is történik majd mindez, és mit fognak mondani egymásnak. Pálinkát tölt a férfinak, amitől az levetkőzi a gátlásait, sietve, kissé zavartan magához húzza és megcsókolja. Így! Ő ellöki magát, felháborodik. Falckot büntudat gyötri. Eljártsszák a szerepeiket. Ő pedig újra odatartja a száját. Falck, mintegy véletlenül, végigsimítja a keblét. Ő megfogja a kezét, és a mellére szorítja, a kéz kicsit belemarkol a mellbe, amitől apró szúrások sugároznak szét a testében felfelé, lefelé, be a női vágy sötét gócpontjába. De a lelkész megérti. És megszabadítja a szégyentől.

Na, elég a képzelgésből! Figyelmét visszatereli a regényhez. Nem sokkal később megjelenik az új szobalánya. Fogalma sincs, mit kezdjen vele a nap kellős közepén, azon kívül, hogy a katekizmust szokták olvasgatni. Kragstedt ötlete volt, hogy szobalányként alkalmazza Sofie mellett, aki az állandó segítségük a ház körül; tulajdonképpen ölebként, akinek az a feladata, hogy szórakoztassa, amikor az ura távol van. Még nem szokta meg teljesen a jelenlétét. Ma azzal üti el az időt, hogy felolvasson egy kicsit a regényből a lánynak, aki zárkózott arccal ül mellette, és természetesen egy szót sem ért az egészségből. Később megkéri, hogy lazítsa meg a miderét, és segítsen neki levetkőzni. Aztán nyugovóra tér. Emlékezteti magát, hogy másnap meg kell kérdeznie a lánytól a nevét, meg hogy van-e családja. Falck tiszteletes ajánlotta. Ő mossa a lelkész ruháit, takarítja a nappalijában, amivel gyorsan végez, s az idő többi részében a monopóliumvezető és felesége rendelkezésére áll, de nem moshat és nem takaríthat, mert akkor megsértené Sofie felségterületét, és Sofie szemmel láthatóan nem kedveli. Cselédnép, gondolja, semmivel sem könnyebb velük, mint odahaza Køge-ben, a patikusházban. Biztos még a néger rabszolgák is okoznak fejtörést és kínokat az uruknak.

†

Másnap vasárnap van, és a kovács az ünnepnap tiszteletére vagy inkább azért, hogy elkerülje a bírságot, letette a kalapácsot, így ma le kell mondania a műhelybeli szórakozásról. A lány bejön, és segít neki felöltözni. A nap további részében olvasgat, kisebb sétákat tesz, megnézi az őslakosok tőzegházait, melyeket nyáron elhagynak. Hallja a sirályok rikoltozását, és látja, ahogy szembeszállnak a széllel, egy helyben vitorláznak, aztán megadják magukat, zuhannak a hullámok felé, szárnyukkal megérintik őket, minden mozzanatot urálnak, majd hosszú, elnyújtott ívben ismét felröppennek, hogy újra a magasban lebegjenek. Ha sirály lenne, szabad volna, gondolja.

A telepre visszatérve észreveszi a kovácsot, amint a tiszteletes tenenével, Roselillel társalog.

– Úgy látom, nagyszerű barátnőt szerzett magának – ugratja.

A kovács komótosan felé fordul, de nem válaszol. Csak ekkor veszi észre kezében az üres flaskát, amitől hirtelen nyugtalanság keríti hatalmába.

Később, amint éppen a fekete, csírázni nem akaró veteményest szemléli, újból felbukkan a kovács. A szeme sarkából figyeli, ahogy az intéző házához megy, és bekopog. Az üres üveget még mindig a kezében tartja. Dahl intéző megjelenik az ajtóban. A kovács sebtében lekapja a sapkáját, és a kezében gyűrögeti.

– Mit akar? – hallja Haldora az intéző hangját.

A kovács felemeli az üveget.

– Nem. Ma nem tudok és nem is akarok pálinkát adni, Hammer, hányszor kell még elmondanom?

– A tegnapi adagomat sem kaptam meg – hallatszik a kovács szánalmas hangja.

– Miért nem tett panaszt azonnal? Nem jellemző magára, hogy szó nélkül hagyja az ilyesmit.

– A sok munkám miatt – feleli a kovács. – Most, hogy az ács és a kádár is beteg, nekem kell elvégeznem az ő dolgukat is, mégis csak egy ember bérét és fejadagját kapom fizetségül.

– Vasárnap van – mondja az intéző. – A dorbézolás helyett inkább meg kellene szentelnie a napot, és az Írást olvasgatni. Jobban jár, mint ha pálinkát vedel.

Haldora magában kénytelen igazat adni az intézőnek. Mégis együtt érez a kováccsal, Dahlt pedig képmutatónak és érzéketlennek tartja.

A kovács most a torkához kap, és látványosan köhögni kezd.

– Itt szorít – nyöszörgi –, azt hiszem, kezdek megfázni, lehet, hogy toroktályog, ki tudja, mennyi időm van még hátra ebben a nyomorult porfészekben. Csak azért könyörgök egy jelentéktelen kis adag pálinkáért, intéző uram, hogy legyűrjem a megfázást, s nehogy ágy-
nak essek, mint az ács, vagy fűbe harapjak, mint az előző tiszteletes.

– Ezt nem engedhetjük meg – mondja Dahl gúnyosan, Haldora eközben kapával a kezében bizarr veteményeskertjében szöszmötöl, és fülel.

Dahl sóhajt.

– Hát jó, legyen. De csak egy adagot kap, egyetlen cseppel sem többet, érti?

– Persze, őexcellenciája – feleli a kovács, és Haldora észreveszi, hogy alázatos hangja máris pimasz gúnyolódásra vált. Az asszony alig várja a hétfőt, hogy helyre tehesse, és ismét utasíthatassa.

Felegyenesedik, és az egymás mögött bandukoló férfiak után néz, ahogy a telep fő sör- és pálinkakarára felé tartanak.

– Levonom a következő heti adagjából, kovács – hallja az intéző hangját. – Csak hogy tudja.

Aztán eltűnnek Haldora látóteréből, aki a kis közjátéktól felvidulva felmegy házuk nappalijába. Nem sokkal később a falon keresztül hallja az ács és a kovács beszélgetését a ház másik végében lévő szobából. Beszédük kásás, nem érti, miről diskurálnak, de a kovács hangján hallja, hogy nincs a legjobb kedvében. Hosszabb eszmecsere következik. Az az érzése, hogy róla beszélnek. Reméli, hogy az udvarias ács védelmébe veszi. Aztán becsapódik egy ajtó, és csend telepszik a házra.

Leül levelet írni hűgának, de közben elbambul. Kérdő tekintettel belép a szobalány.

– Ne most – hessenti el. Miután a lány kimegy, megbánja, hogy elküldte, de nem akar utánamenni, hogy visszahívja. Ezek a vásárnapok. Valamikor a hét legszebb napjának számítottak, amikor kirándult, fiatalemberekkel találkozott, akiknek a vágyakozását rejtélyesnek és izgatónak találta. Ám ez még odahaza volt. Fiatal volt, és tudatlanságában elhitte, hogy az élet olyan, amilyennek apja, a patikus mutatja. Milyen rég is volt. Azóta messzire utazott az otthoni fiatalságtól, el az idegen felnőttlétebe.

Férje, Jørgen, kedveli ezt a pusztaságot. Annak idején hajós-inasként jött Godthåbba az *Aurora* nevű szkúneren, kitetette magát, és a Monopólium alkalmazásába állt. Rengetegszer elmesélte neki a történetet, amikor még jegyben jártak, és utána is. Immár több mint tíz éve. Aztán egyre magasabbra kapaszkodott fel, mert ahogy ő maga mondja, a gyarmatokon való előrejutáshoz egyetlen dologra van szükség: hogy ne haljon meg az ember. Ha sikerül élet-

ben maradnunk, előbb-utóbb császárként végezzük. Vagy monopóliumvezetőként, szokta mondani Haldora.

– Igen, ez azonban csak átmeneti állapot, ne feledd a szavaimat, kedvesem.

Gyakran emlegeti Grönland jövőbeli fejlődését. Ez az ország hatalmas lehetőségeket rejt magában, oktatja ki, kimeríthetetlen tartalékai vannak, de hiányzik belőle a becsvágy meg az akarat, és valaki, aki rendszerben látja a dolgokat. A legtöbb kiküldetésben lévő megelégszik azzal, hogy itt-tartózkodása idején működjön az ország, egy kicsit keressen, szolgálja a királyt, túlélje az itteni éveket, és pár fokkal feljebb lépjen a ranglétrán.

– Kedves Haldorám – mondja a szalon közepén állva –, fel kell számolni a kis közigazgatási egységeket, telepeket, az országnak központosításra van szüksége, hogy kihasználhassa az ipari fejlődés előre még rejtett lehetőségeit. Némi autonómiára van szükség – morgogja a tetőgerendák alatt fel-alá sétálgatva –, igen, hmm, egy kicsit el kell szakadni az anyaországtól, függetlenül kell irányítani az itteni ügyeket. – Jó párszor beleszipant hosszú szárú pipájába, örvénylő füstkarikák követik. – Főkörmányzót kell kinevezni, igen!

Jørgen Kragstedt feleségére mosolyog, aki viszonozza a mosolyt. Ez a beszélgetés nemegyszer elhangzott már közöttük.

Ha megkérdezi Haldorát, neki mire van szüksége, az csak annyit felelt volna: egy gyerekre.

Tehát nem kérdez.

†

A házasság azalatt jött létre, hogy telepvezetői kinevezésére várva Dániában tartózkodott. A køge-i Knapp patikus távoli rokonságban állt anyjával, és Kragstedt gyermekkorában többször is a patikuséknál nyaralt még azelőtt, hogy Haldora megszületett volna. A lány apja vette a fejébe, hogy kettejükből egy pár legyen, miközben Haldora szinte nem is tudott a férfi létezéséről. Néhányszor meghívták otthonukba a tagbaszakadt, vörös hajú úriembert, aki kicsit ugyan taszította, de ahhoz nem eléggé, hogy ellenszegüljön.

Még nem is tért teljesen magához azóta, hogy egyik nővére meghalt gyermekágyi lázban. Valakik meghozták a döntéseket, a dolgok megtörténtek, így volt a legegyszerűbb.

A lánykérés egy sétán történt. Ott volt az erdő. A kisváros. Az uradalom. A mezők. A tó. A séta rendkívül hosszúra nyúlt. Egyszerre ott álltak a Mølleå fölött átívelő hídon. A patakcsobogás meg a malomkerék lapátjainak zajában nem kellett hallania a lánykérés kétségkívül esetlen szavait. Igent mondott. A férfi kalapját a hóna alatt tartva, kissé előrehajolva állt, látta szeplős fejbőrét. Kragstedt kérdő tekintettel, a malom zajától kábultan nézett rá. Kart karba öltve tértek haza, egyikük sem hallotta a másik szavait, de biztosak voltak benne, hogy minden úgy történt, ahogy történnie kellett. Amikor hazaértek, a szülők zokogva átölelték őket. Ezzel eljegyezték egymást.

A hozomány sosem érkezett meg, és Kragstedt azzal fenyegetőzött, hogy jogi útra tereli az ügyet. Aztán annyi minden történt. Kinevezték, fel kellett készülni az utazásra, ráadásul sebtében kötött házasságuk jó táptalajt adott a pletykáknak. Hajóra szálltak. A szülők és a testvérek Helsingørig elkísérték őket. Egy évvel azután, hogy letelepedtek Sukkertoppenben, hírt kaptak róla, hogy apja csődbe ment, és váratlanul elhunyt. Két húga még él, és az anyja is, de a szerettei közül senki sincs a közelében. Haldora időközben kezd úgy tekinteni Falck tiszteletesre, mint aki kitöltheti az életében tátongó űrt. Fogalma sincs, hogy valaha is viszontlátja-e Dániát.

Megpillantja a kovácsot, aki a kerítést és a fekete humuszt bámulja. Sietve arrébb megy az ablaktól, a kovács nem veszi észre. Aztán lépteket hall a fölépcsőn, majd kopogást. Kimegy az előszobába, a sötétben hallgatózik.

– Ki van ott?

– Niels Hammer, madame. A kovács. Asszonyom, engedelmével a kovácsoltvas kapu ügyében zavarom.

Kinyitja az ajtót, szélesre kitarja. A kovács vérértéssel, fedetlen fővel, sapkáját melléhez szorítva áll előtte, és csodálkozva néz rá. Haldora végigpillant magán. Valami furcsa van rajtam? – töp-

reng. Lehet, hogy kendőt kellett volna terítenie meztelen vállára, és össze kellett volna fognia a haját, mely szabadon omlik a vállára.

A kovács megköszörüli a torkát.

– Szóval, Kragstedt asszony, szükségem van a segítségére.

– Segítségre? Az enyémmre?

A kovács idegesen vigyorog.

– A kapuval kapcsolatban. Tudja, a rajzzal. – Szabad kezével vadul hadonászik. – Valami nem egyértelmű a rajzon, talán a nedveség miatt. – Halkan sóhajt, aztán beletúr a pofaszakállába. Haldora érzi a felé áramló alkoholgőzt, kicsit hátrál. A kovács egy fokkal feljebb lép. Aztán észbe kap, és két fokot visszalép. – Megtenné azt a szívességet, hogy megnézi a rajzot, és elmagyarázza azokat a dolgokat, amelyeket én, szegény ember nem értek?

– Már többször megbeszéltük. Azt hittem, minden világos a rajzon, hiszen legutóbb biztosított erről.

– Persze, persze, de támadhatnak hirtelen kételyek. – Bocsánatkérően széttárja a karját. – És semmit sem szeretnék elhibázni, hogy utána át kelljen alakítanom az egészet, mindent pontosan úgy akarok csinálni, ahogy a nagyságos asszony kérte, csak ennyi az egész. – Haldorára mered, szinte felfalja a tekintetével. Az visszabámul rá, de a kovács nem süti le a szemét.

– Magánál van a rajz?

– A műhelyben. – Hammer idegesen int a fejével. – Ha asszonyom velem jön, megmutatom, mire gondolok, itt nem tudom teljesen elmagyarázni, majdnem... – Egyik karját megint kitarja, és heherészni kezd. – A vasról van szó, madame, a vas ellenállásáról, ahogy meg szeretném valósítani a rajzot, és asszonyom bizonyára megérti, hogy nem hozhatom magammal a vasat, a papírt, az üllőt és a kalapácsot, ugye belátja, Kragstedt asszony? – összezárja a száját, és az ajkába harap.

Haldora rámosolyog. Az összehúzódó, alázatos izomköteg látán különös érzés keríti hatalmába. Odanyújthatná a cipője orrát, és a férfi tiszteletteljesen megcsókolná. A gondolattól jókedvre derül, mindenhatónak és jólelkűnek érzi magát. Érzi, ahogy a jóság és a könyörületesség szétárad a bensőjében. Mosolyog.

– Belátom. De nem várhat egy kicsit? Hiszen vasárnap van. Holnap szokás szerint lemegyek magához, s akkor még egyszer átnézhetjük az egészet.

– Engedelmeivel, madame, holnap elég sok munkám lesz, hiszen a beteg ács és kádár feladatait is rám bízta, és hát kovács is vagyok, mint ismeretes, asszonyom kapuján ünnepnapokon dolgozom, amiért meg is bírságozhatnak, de máskor nincs rá alkalmam.

Haldora nézi a kovácsot, ahogy ott áll ünneplőruhájában, súlyosan, kapatosan. Tulajdonképpen remélte, hogy ezt fogja mondani, ismeri el. Szóval kénytelen lesz vele menni. Az ajtót résnyire nyitva hagyja, bemegy, vállára kendőt terít, csizmát húz, hajába blettűz néhány hajtűt, és összefogja a kalapja alatt. Visszamegy a lépcsőhöz, a kovács előre-hátra dülöngél, haját ujjjaival lesimítja.

– Vezessen a műhelybe – utasítja Haldora.

Ahogy követi Hammert a kikötő felé, észreveszi, hogy valami van a levegőben. Biztos a dagály, gondolja. A sirályok rikoitozva buknak alá, majd felreppennek, egyikük valamit a csőrében tartva menekül, egész csapat követi. A kovács kitarja a műhely ajtaját. Az asszony egy pillanatig habozik, aztán belép. Az ajtó becsapódik mögötte. Ott áll a jéghideg műhelyben.

– Nem gyújtott be? – kérdi. – Azt hittem, teljes gőzerővel dolgozik.

Megfordul. Hammer az ajtónak háttal állva nézi. Óvatosan elmosolyodik. A nő megdermed, hirtelen ráeszmél, hogy lángvörös ruhát visel, és karja csupasz a kendő alatt.

– Olyan, mint a menny egy darabja – mondja a kovács kásás hangon.

Egy lépést előrelép, az asszony egyet hátra, combja beleütkezik valamibe, egyik kezével maga mögé nyúl, a másikat védekezően az arca elé emeli.

– Ne bántson – suttozja.

– *Pardon?* – vigyorog a kovács.

– Mit akar, Hammer?

A kovács nehezen veszi a levegőt, Kragstedt asszony látja, ahogy nyel. Tisztában van vele, hogy nem kellene ennyire passzívan kivár-

nia, úgy kellene beszélnie vele, mint máskor, a kovácsoltvas kapuról, hogy kirángassa abból az állapotból, ami lassan elhatalmasodik rajta. De retteg és szédül, mintha egy szakadék szélén állva pillantana a mélybe. Kedve lenne leugrani, de nem mer.

– Magamévá akarom tenni, madame Kragstedt. – Nyugodt hangon mondja, mint aki jól átgondolta.

Tudja, mit akar, gondolja az asszony. A gondolat már megfogant az agyában, és az ötlet a tett szülőanyja. Már késő beszéddel észre téríteni.

– Vagy úgy – szólal meg –, szóval azt akarja. – Észreveszi, hogy ajka reszket, a fogai vacognak.

– Fázik, madame Kragstedt? – szinte barátságosnak és gondoskodónak tűnik.

– Igen, hideg van. – Még mindig a háta mögött tapogatózik, valami a keze ügyébe akad, megpróbál rájönni, mi az: a kovács szerszáma. Hammer kalapácsa. Megpróbál nyugalmat erőltetni magára.

A kovács még mindig némán figyel. Mintha élvezné a helyzetet, mintha az járna a fejében, hogy most ő az úr. Aztán pár lépésnyire eltávolodik az ajtótól, kinyújtja a karját, és megérinti a nő egyik mellét.

– Maga szép asszony, madame Kragstedt. Szerintem igazságatlanság, hogy egyedül a férje élvezheti a szépségét.

A mellén érzi a férfi kezét, mely nem erősen, csak úgy tapogatózva megszorítja. Lepillant a kézre. Durva és hatalmas, sebek és karcolások borítják, körmei sárgásak és töredezettek. A kéz óvatosan markolássza a mellet. A kovács felnéz, tekintetük találkozik.

– Remélem, nincs ellenére, hogy megérintem?

Mereven megrázza a fejét.

– Az apám azt mondta, hogy ti, nők mind ilyenek vagytok. Kéjsóvárok. Ezért leszte ti szajhák, és nem a férfiak. Nem tudom, hogy ez igaz-e, az viszont vitathatatlan, hogy csak a nők engednek a vágyaiknak, és adják el a testüket rézpénzért. Mi a véleménye erről, madame?

Szája száraz, megkísérli megnedvesíteni, hogy megszólalhasson.

– Él még az apja? – próbálja kérdezni vacogó fogakkal.

– Most nem az apámról beszélgetünk.

– Nem.

Az arcán érzi a férfi kezét. Mintha halott lenne, egy gerenda vagy egy darab vas. Vagyis az arca biztosan meleg.

– Elpirult – mondja a kovács. – Jól áll magának. Olyan gyönyörű, madame Kragstedt, olyan gyönyörű, mint egy alma. – Nevet.
– Micsoda ostobaság!

Keze fel-alá vándorol a ruháján, bejáratot keres. De az anyag ellenáll, jobban, mint ő maga, több réteget kell lefejtene, ha el akar jutni a vágó céljához, azaz a bőréhez. A kezek idegesen tapogatóznak, ingerült hangokat hallat, közelebb lép, testét az övéhez szorítja. Az asszony érzi az izzadság meg a pálinka bűzét, ahogy saját bőrének kesernyés szagát is, a felmelegedő anyagba beleivódott régi izzadság unalmas szagát; a kovács előrehajol, megcsókolja, érzi, ahogy a nyelve nedvesen tekereg az arca meg a füle felé. Aztán hátralép, és kiköp.

– Pfuj! Mi ez?

– Púder. Talán nem ízlik, kovács?

Az tompán bámul rá, miközben ő felkapja a kalapácsot, és egyetlen mozdulattal meglendíti, a szerszám imbolygó árnyékot vet a plafonon, és telibe találja a kovács halántékát.

Az hátratántorodik. Az asszony bensőjében valami vad boldogság árad szét, hogy végre kiszabadult a benutságból, félkörívben jobbra hátrál, az ajtó irányába, a kalapácsot a feje fölé emelve. Hammer kalapácsát. Mely most saját tulajdonosát találta el. Szinte szórakoztató.

– Ne bántson! – A kovács dülöngél. A fejét rázza, és mintha őszsze akarna esni. Megkapaszkodik az ajtófélfában.

– Ha kell, ütök – mondja hidegen az asszony. – Engedjen ki, akkor nem bántom.

– Kinyitom. Látja? Kinyitom.

Hátat fordít neki, most könnyen és teljes joggal kupán csaphatná, és egyszer s mindenkorra kiüthetné a játékból. De nem teszi, hallja, ahogy a kallantyú félrecsúszik, a súlyos csapszeg zörög, éppen csak végigfut az agyán, mit motoszkálhat a másik, amikor

az egyfajta bájos piruettel, mely más helyzetben meg is nevettezné, megfordul. Kezében hosszú vastolóka, úgy tartja, mint egy kardot, kinyújtott karral lesújt, és az ő felkarját találja el.

Az asszony alig veszi észre a fájdalmat, de az ütés hatására elejti a kalapácsot, mely tompa puffanással zuhan a földre. Térdre esik. A kovács csizmája félrerúgja a szerszámot, már nem éri el.

– Most jól feldühített – jegyzi meg Hammer nyugodtan. Hallja, ahogy vigyorog. – Kénytelen leszek megbüntetni, madame Kragstedt. Azt, ami most történik, csak saját magának köszönheti.

– Krisztus nevében – kérleli. Most ő könyörög. – Irgalmazzon. Hiszen semmi rosszat nem tettem magának.

Letérdel, félig a fájdalom miatt, félig alázatosan rimánkodva. Kezét arra a helyre szorítja, ahol a rúd eltalálta. Karja ernyedten lóg. Vajon eltört? Hallja, ahogy a kovács leteszi a csapszeget.

– Miért csinálta? – kérdezi a kovács. – Miért ütött meg? Hiszen nem akarom bántani, csak a magamévá akarom tenni. Hát ez annyira rossz? – Megragadja az állát, kicsit felemeli, így az nem kerülheti a tekintetét. – Most kénytelen vagyok megkötözni. Különben még megint fejbe kólint.

Keres egy kötél darabot, és összeköti a csuklóját. Haldora karja annyira fáj, hogy feljajdul, amitől a kovács megtorpan, és ránéz.

– Nem olyan rossz, mint amilyennek érzi – mondja.

Az asszony látja, ahogy az üllő alapját képező kőhöz köt egy másik kötelet.

– Idekötözöm – szól kedvesen. – Nem érdemes ellenkezni. És ha kiabál, betömöm a száját, pedig kár lenne ebbe az édes kis szájba piszkos rongyot gyömöszölni.

Haldora megrázza a fejét, és összeszorítja a fogait.

– Rendben – jelenti ki a kovács. – Akkor kezdhetjük.

Nem siet, amikor felemeli a ruháját, és megtapogatja az anyagot.

– Hogyan hámozzuk le magáról ezt a sok göncöt? – kérdezi.

Ezt az asszony sem igazán tudja. A hátán fekszik, karjai a feje fölött a kőhöz kötözve. A súlyos damasztruhát nem lehet lehúzni, hiszen a vállán pánt tartja. A kovács megpróbálja a fején át, de kénytelen feladni. Kérdő tekintettel néz rá.

– Oldozzon el, akkor önszántamból leveszem. Nem olyan egyszerű levetkőztetni egy nőt.

– Ha-ha – Hammer röhög, és megrázza a fejét. Megrántja a ruhát, de csak annyit ér el, hogy félrecsúszik. Keres egy zsebkést.

– Ne! Csak azt ne! A hátán van egy rejtett mider.

A kovács az oldalára gördíti az asszonyt, és nyögve babrál az apró csatokkal, melyek a hátrészt tartják össze. Az asszony érzi, ahogy a ruha kissé szétnyílik a hátán.

– Mik ezek? Ezek az egymást keresztező zsinórok?

– A mider. Van rajta egy csomó.

Hammer keze fel-alá vándorol a hátán, mire végre megtalálja a csomót. De a kovácsujjak nyilvánvalóan túl durvák ahhoz, hogy ki tudja oldani. Egyik ujját bedugja a ruhadarab és az asszony háta közé, kicsit megrántja a zsinórt, aztán elengedi, mire az akkorát csattan, hogy Haldora összeressen. A kovács megint nekiesik a csomónak.

– Nem szívesen teszem tönkre a drága öltözékét – mondja a háta mögött –, de ez a csomó kemény dió.

Haldora nem felel.

Érzi, ahogy a kovács arcát a hátához szorítja, először nem érti, mit csinál, aztán rájön, hogy a fogával akarja megoldani a csomót. Hammer káromkodva felegyenesedik. Az asszony hátranéz a vállá fölért. A kovács jajgatva az arcához kap.

– Egy rendetlenkedő fog – mondja. Kinyitja a száját, és ujjával megtapogatja a fogat. – Ettől az átkozott csomótól meglazult.

– Adhatok egy kis pálinkát öblögetni. A férjem sikerrel alkalmazza. Csak oldozzon el.

– Nekem is van pálinkám. Tartsa meg magának a tanácsait.

A kovács megragadja a mideret, és többször is erősen megrántja. A madame a karjába hasító fájdalomtól jajgatni kezd. A selyemzsinór hangos csattanással elszakad, a ruha pedig enged a szorításán.

– Ha! – szólal meg Hammer. Megrántja a mider ráncolózsinórját. A ruha szétnyílik, a szegecsek megrepednek, a zsinórok surrogva kiszabadulnak. A kovács az asszony fejére húzza a ruhát. Az a lábával kapalózik, úgy érzi, megfullad. A ruha végül megáll, és vastag köteggben összegyűrődik a karjára feszülő kötélnél.

A kovács megtörli a homlokát. Aztán a következő ruhadarabra bámul.

– Ez meg mi az ördög?

Az asszony elfordítja a fejét, hogy kiderítse, mit néz a kovács.

– Turnúr.

– És mire való?

– Szélesíti a hátsó felünket. Állítólag így szép.

A kovács megvetően szipog. Aztán lefejt róla a hosszúkás lószőr párnát, és elhajítja.

A következő réteg a selyeming. Durva kezével végigsimítja. Az érdes bőr meg-megakad az anyagon. Egyre nehezebben veszi a levegőt. Haldora ismeri ezt a lélegzetvételt. A selyeming felkerül a ruhához.

Még egy míder? A kovács káromkodik. Megpróbál benyúlni alá, de túl szorosra van húzva. Úgy rángatja, hogy az asszony előre-hátra hánykolódik, a zsinór azonban nem enged.

– Mi a csudának hordanak a polgári származású nők ilyen kényelmetlen ruhadarabokat?

– Fűző – hallja Haldora saját kimért, távoli hangját. – Hozzá tartozik a divathoz. És a férfiak kedvelik a keskeny derekú, széles csípőjű nőket.

A kovács vigyorogva megrázza a fejét.

– Az előkelő embereknek valószínűleg ezért nincs sok gyerekük – mondja. – Kihűl a vas, mire ütni lehetne.

Felnéz az asszonyra, szemét a fűző kosarában pihenő kebleken legeteti. Az elfordítja a fejét, de meredten bámul, nem meri lehunyni a szemét, mert attól tart, azzal provokálná. Hallgat.

– Az alacsonyabb sorba tartozó nők nem fűzik be magukat, és nem tömködnek párnát a ruhájuk alá – mondja a kovács. – A nép fiait ugyanis nem lehet így lóvá tenni. Mi tudjuk, mit rejt az alsószoknya. Szóval a mi asszonyaink szabadabbak maguknál, ugye? – Elhallgat, de mivel Kragstedt asszony nem válaszol, elgondolkodva folytatja: – Mindenki gúzsba van kötve, ha nem így, hát úgy. És bármennyit könyörgünk és rimázkodunk, hogy lazítsanak a kötelekeken, senki sem hallgat meg. Ilyen az élet.

Az asszony, még mindig távolról – ami bizonyára annak az állapotnak köszönhető, hogy értelme elszakadt megalázott, szenvedő testétől – érzi, ahogy a kovácsot beszéd közben feltűzeli jogos haragja. Nem felel. Kicsit reménykedik, hogy belevész a gondolataiba, és talán megfeledekzik eredeti szándékáról, azaz kihűl a vas. De a kovács a rövid kitérő után visszatér a ruházatához.

– Hogyan boldogulnak ennek a megkötésével nap mint nap? – kérdezi.

– A komornám segít. Időnként a férjem is.

– Lehet, hogy ide kellene hívnom a férjét, hogy segítsen. – Jóindulatúan nevet. – Már megint megfeledektem róla, hogy elutazott.

– Ha hazajön, bíróság elé állítja, és keményen megbünteti – feleli a madame, de maga is hallja, hogy szavai nem túl meggyőzőek.

– Ha megbüntetne, azzal elismerné, hogy felszarvaztam. És ezt nem sok férfi teszi meg önszántából.

Az asszony elhallgat.

A kovács nyilvánvalóan megelégette a fűzőket meg a csomókat, mert előkapja a zsebkését, és egyszerűen átvágja a zsinórokat. Azok apró, rugalmas pattanással engednek, és eltűnnek a fűző rézbújtatóiban. Leveszi, majd orrához emeli a fűzőt, és beszívja az illatát. Amikor leereszti, a nő észreveszi az arcán az üdvözlőt mosolyt.

– Asszony! – kiáltja.

A fűzőt a sarokba hajtja, és lenéz rá. Már csak az ing van hátra.

Hosszú, határozott vágással végighasítja, gondosan, mint egy szabó, az ujjakat kimetszi a kés élével. Az ing darabokra hull. Öszszegöngyöli és félreteszi. Az asszony végre mezítelen. Csodálkozva veszi észre, hogy nem fázik. Sőt melege van, és izzik a teste. A hátán fekszik, karja a feje fölött, felnéz a kovácsra, az meg le rá. Melle hullámzik, megfeszíti magát, nehogy megmozdítsa a sérült karját, lábait összezárja, és kicsit felhúzza. Dús fanszörzetét, mely teljesen elfedi a szeméremajkakát meg a szeméremcsontot, és nyílszerűen folytatódik a köldöke irányában, ahol aztán vékony, de határozott fekete csíkban végződik, mégsem tudja eltakarni. Mindig is szégyellte a buja szörzetet, úgy érezte, arra a vadságra és féktelenségre

emlékezteti, amit mindig elfojtott magában. Legalábbis eddig. És most ezért fekszem itt, gondolja.

A kovács lehajol, felfelé tolja az arcát a hasán, aztán szuszogva, rőfögve az egyik melléhez szorítja, nyelvét kidugja, a hegyével elkapja a bimbót, rátekeredik, szopogatja, majd nedves cuppanással elereszti, játszadozik rugalmas ellenállásával, miközben mindkét kezével megmarkolja a kebleket, ez alkalommal keményen. Keze az érzékeny bőrön olyan, mint valami reszelő, a körmök sárgás szarulemezei belevájódnak a zsírszövetbe.

– Puha, mint egy újszülött egér – suttozja álmodozva. – Kiskoromban találtam egy egérfészket a pajtában, és kiszedtem belőle a kölyköket. Úgy gondoztam őket, mintha a saját gyerekeim lettek volna. Cirógattam őket, és vigyáztam rájuk. Annyira puhák voltak. Ha levesszük a ruháját, olyan gyönyörű és tökéletes, madame Kragstedt. Olyan, mint egy apró állat, szép, meleg és félnék.

Amikor megragadja, hogy az oldalára fordítsa, nyilvánvalóan meglátja a vasszilánkokat, melyek szinte észrevétlenül fúródtak a hátába. Megpróbálja lesöpörni őket, aztán ingerülten szuszog, amikor rájön, hogy túl mélyre hatoltak. Mikor elveszi a kezét, a madame látja, hogy véres. Kopogtatnak.

Egy pillanat alatt felpattan, és az ajtóhoz ugrik. Eszébe jut, hogy nincs bezárva, hiszen kivette a támasztékot, amikor a nő ellene fordult.

Könnyed kaparászás a tölgyfa ajtón.

A lábazatról sietve felemeli az üllőt, átemeli az asszony fölött, és eltorlaszolja vele az ajtót. Leguggol, és kezét a szájára szorítja.

– Ki az?

– Itt van a nagyságos asszony?

Felismeri a hangot. Bertel Jensen, a katekéta.

– Mit képzelsz? – kiált a kovács az ajtó felé. – Itt nincs semmiféle nagyságos asszony!

– A lány állítólag látta magával – feleli a katekéta. – Jól van a nagyságos asszony?

– Honnan kellene tudnom? Mondtam már, hogy itt semmiféle nagyságos asszony nincs! Hordd el magad, és inkább foglalkozz a magadfajtákkal!

A katekéta megpróbálja óvatosan belökni az ajtót, de az beleütközik az üllőbe. Aztán csend lesz. Haldora arra gondol, hogy kiáltania kellene. Hiszen az Úr küldte a bennszülött katekétát, a kiáltással csak ki kellene nyilvánítania, hogy azt akarja, hogy megmentsék. De hallgat. Csak abban reménykedik, hogy a férfi eltűnik, és magára hagyja a szégyenével meg a félelmével.

Hammer visszatér.

– Elhordta az irháját – nyugtatgatja bizalmaskodva, mintha mindketten akarnák a dolgot, és félnének a leleplezéstől. Aztán leveszi a pulóverét, megengedi a nadrágszóját, és leveszi fényesre koptatott ünneplő nadrágját. Letérdel. Hímveszője súlyosan, vérrel telve lóg. A madame képtelen levenni róla a szemét. A férfi meztelensége facsarja az orrát, lószaga van. Föléhajol, és mint valami özszeesküvő, a fülébe suttog.

– Nem csaphatunk zajt.

Haldora megpróbál válaszolni, de nem jön ki hang a torkán. Mellkasa görcsösen összerándul, érzi, ahogy arca grimaszba torzul.

– Ne, ne sírjon – kérleli a kovács. – Semmi örömet nem okoz az egész, ha sír. Jól bánok magával. Azt fogja hinni, hogy a férje próbál a kedvében járni.

Erre visszafojthatatlanul kitör belőle a zokogás, aztán megint érzi, ahogy a másik keze a szájára nehezedik. A tekintetük találkozik. A férfi hímtagja a hasához ér, ívszerűen megfeszül, érzi, mennyire meleg, hogy majd szétrobbantja a vágy, hogy beléhatoljon. A kovács kicsit lejjebb mászik, szétfeszíti a lábait. Hüvelykujját befúrja a nemi szerv melletti gyűrődésbe. Ettől a nő teste megrándul, és lábát teljesen kinyújtja. Látja a kovács mellén és vállán reszkető izmokat.

– Sosem volt igazi szeretőm – mondja –, úgy értem, kedvesem. Általában ennyiből állt a dolog: hajolj le, törd fel az inged, fehérnép! De ez itt most egészen más. Tudnia kell, hogy rendkívül hálás vagyok.

Érzi, ahogy a hímvessző belé akar hatolni. De ő száraz, nem képes beengedni. Aztán megint megjelenik a kérdő, kissé szomorkás tekintet. Látja rajta, hogy zavarban van.

Aztán a férfi arca felderül, megfordul, felnyúl az asztalra, és leemel egy faedényt. Vajtartó, döbben rá a madame, érzi az avas vaj szagát, mikor a kovács leveszi a tetejét. Beletúr, kivesz egy maroknyit, előbb a hímvesszőjére ken belőle, utána az asszony nemi szervére, aki levegő után kapkod.

– Most már éppen olyan, mint egy mézesbödön, édes nagyságos asszony.

Zihál, miközben a kovács beléhatol, fogait összeszorítja, nehogy kiáltson, fejét oldalra fordítja, érzi, ahogy a vasszilánkok mélyebbre fúródnak a hátában, ahogy a kovács a padlóra szorítja, s mikor mozogni kezd, ő érzi, ahogy hüvelyében az utolsó akadály is eltűnik, szabad utat engedve a hímvesszőnek, bensője, mint egy áruló, megnyílik, és felveszi a behatoló alakját. A kovács megragadja a bokáját, felhúzza a lábát, amitől háta még erősebben a szilánkos padlóhoz nyomódik, mintha satuba fogná, a férfi hátraveti a fejét, kénytelen ránézni, látja, ahogy az teljesen megfeledkezik róla, mit is tesz, és egygé válik tetteivel, miközben ő egygé válik a fájdalommal. A kovács kiáltozik. Ő összeszorítja a fogait, és egyetlen hang se hagyja el a száját.

Sötét van, amikor végre eloldja a kötelet. Egyedül nem tud felállni, kénytelen elfogadni a segítségére nyújtott kezet. A kovács egyenként odaadja a ruháit, ő pedig felöltözik. Érzi, hogy háta az éles vasszilánkoktól egy merő seb, de szinte nem is fáj, csak tűzforró. Ezt Hammer is észreveszi.

– Itassa le a sebeket a férje pálinkájával – ajánlja. Az asszony azon gondolkodik, vajon viccnek szánta-e a megjegyzést.

Csak a damasztruhát meg a csizmát veszi fel. A többi ruhadarabot a kovács viszi utána, amikor visszakíséri a házukhoz. Oda nyújtja neki a batyut, ő kikapja a kezéből. Egy pillanatig némán néznek egymásra. A kovács leveszi a sapkáját. Fedetlen fővel áll előtte, a sapkát a melléhez szorítva.

– Ne bánkódjon emiatt, nagyságos asszony – mondja komolyan. – Egyetlen nő sem kedveli az ilyesmit. Az idős tiszteltesünk is megmondta, hogy fáj nekik; tudom, hogy a nők egyáltalán nem bujálkodók, így van ez. Jó éjszakát, madame Kragstedt.

Este megérkezik a szobalány, némán, mindent tud. Csipesszel kiszedegeti a hátából a vasszilánkokat, megtisztítja és bekötözi a sebet. Majdnem rámegy az egész éjszaka. Megígéri, hogy egy szót sem szól a férjének, ha majd hazajön.

– Aludj ma nálam – kéri Haldora.

Bemennek a hálófülkébe, és a paplan alatt egymáshoz simulnak. A lánynak furcsa szaga van, Haldorának megfordul a fejében, hogy tetűt hozhat az ágyába. De nem érdekli. Szorosan hozzábújik, és karját a nyaka köré fonva alszik el.

Néhány nappal később, a kováccsal való találkozás óta először elindul sétálni, és észreveszi, hogy a veteményes fakapuját kovácsoltvasra cserélték. Tökéletes darab, a minta pont olyan, amilyennek elképzelte, minden betű a helyén. *Semper felix*. Mindig boldog. A családja jelmondata.

Kinyitja a kaput, és belép a veteményeskertbe. Térdre borul. A fekete humuszban mindenütt zöld csírák nyújtogatják a nyakukat.